

REFERAT

MØTE: Folkemøte på Ramberg 16.10.2014 – Verneplan Lofotodden nasjonalpark

Tid: 16.10.2014
Sted: UL Lysbøen på Ramberg
Møteleder: Stein Iversen
Referent: Ingvild Gabrielsen og Ragnhild Redse Mjaaseth
Tilstede: 17 personer (se vedlagte liste)

Stein Iversen ønsket velkommen og gikk gjennom program for møtet. Han informerte kort om status for arbeidet med verneplanen:

- Verneplanen er på høring frem til 1. desember 2014.
- Etter høringen vil Fylkesmannen oppsummere høringsuttalelsene, som så skal behandles av styringsgruppa.
- Etter at styringsgruppa har behandlet innspillene skal verneplanen behandles av kommunestyrene i Moskenes og Flakstad kommuner.

Fylkesmannen i Nordland v/Ragnhild Redse Mjaaseth og Ingvild Gabrielsen presenterte forslag til verneplan som nå foreligger med hovedvekt på avgrensning og forslag til verneforskrift for området.

Kopi av presentasjonene som ble vist på møtet ligger vedlagt referatet som pdf-filer.

Spørsmål, innspill og diskusjon

Spørsmål og innspill er gjengitt tematisk, og ikke i kronologisk rekkefølge.

Spørsmål som ble besvart er skrevet i kursiv. Det som er merket «Fylkesmannens kommentar» er svar på spørsmål og kommentarer som ikke ble gitt på møtet. Ikke alle innspill og spørsmål er kommentert i referatet.

Fordeler og ulemper ved etablering av nasjonalpark:

- Spørsmål om hva som er poenget med å etablere nasjonalpark? Det er ingenting som tilsier at vi trenger et strengere regelverk for området enn det vi allerede har i dag. Det var mer ferdsel i fjellet før enn det vi ser i dag. Forstår ikke behov for et stort regelverk for å forvalte området.

Lillian Rasmussen svarte at forskjellen med etablering av nasjonalpark sammenlignet med dagens forvaltning etter plan- og bygningsloven er at nasjonalpark vil være et varig vern av området, mens kommuneplanens arealdel rulleres hvert 4. år. Området vil kunne brukes på samme måte som i dag. Grunneierne vil fremdeles eie sine eiendommer og ha sine rettigheter. Når det gjelder bygging på gamle tufter er dette noe vi spesielt har bedt om innspill på i verneplanprosessen. Vi ønsker også å steinsette/klopplegge stier som er mye brukt og stimulere til beiting. Nasjonalpark vil gi oss flere virkemidler her.

- Forstår grunneieropprøret som er i Moskenes.

Lillian Rasmussen informerte om at Moskenes kommune har mottatt lister med underskrifter der det kreves folkeavstemning før etablering av Lofotodden nasjonalpark. Det er ikke en underskriftskampanje for eller mot etablering av nasjonalpark.

- En grunneier i området informerte om at de har fått verneplanen på høring, og er blitt bedt om å komme med innspill til planene. De er ikke blitt spurt om de er for eller i mot etablering av nasjonalpark.
- Det er synd at det bare er grunneiere som er bosatt i Moskenes som kan stemme ved en eventuell folkeavstemning.
- Etablering av nasjonalpark kan få store konsekvenser for hytter som ligger innenfor. I Sjunghatten nasjonalpark søkte hytteeier om å få satt opp vedbu, men fikk avslag. Grendelagshytta på Fredvang ville eksempelvis ikke blitt satt opp dersom området var nasjonalpark. Oppheving av vern er vanskelig. Ser mange fordeler med nasjonalpark og bevaring av natur, men viktig og være klar over konsekvensene. Vi gir fra oss noen muligheter dersom det etableres nasjonalpark.

Lillian Rasmussen kommenterte at bygging innenfor en nasjonalpark kun kan tillates dersom tiltaket er avklart i verneforskriften. Det er derfor viktig at vi får innspill på aktuelle tiltak nå.

Kommentar fra Fylkesmannen: Etter at en eventuell nasjonalpark er vedtatt **kan** det bare bli gitt tillatelse til de byggetiltak som går frem av verneforskriften § 3, pkt. 1.3. I forslag til forskrift åpner vi for at det **kan** gis tillatelse til mindre utvidelse av eksisterende bygninger eller oppføring av frittstående bygning som skal benyttes som uthus/utedo. Vi åpner i tillegg for at det **kan** oppføres et begrenset antall bygninger på gamle tufter på Bunes, Tuv og Ånstad.

- Spørsmål om hvorfor det skal etableres nasjonalpark? Kan ikke området bare forvaltes som i dag?

Lillian Rasmussen svarte at sånn som forvaltninga er i dag er det ingen forskjell, men vi vet aldri hva fremtiden bringer. Moskenes kommune trenger hjelp til å håndtere den voldsomme turiststrømmen og til å ta vare på naturen. Det er i dag en enorm slitasje på deler av naturen i området. Området har verdier og brukes av mange, men det er viktig at styring og forvaltning skjer lokalt.

Stein Iversen kommenterte at de fleste nasjonalparker i Norge har vært omstridt før de ble etablert. Etter etablering er folk fornøyd med parkene, og det har bidratt til å skape næringsvirksomhet knyttet til turisme. Det er imidlertid viktig at vi tenker gjennom fordeler og ulemper med etablering av nasjonalpark. En nasjonalpark vil legge begrensninger på fysiske inngrep. Det er delte meninger rundt etablering av nasjonalpark i Flakstad. Viktig og være klar over forskjellen mellom nasjonalpark og verdensarv. Nasjonalpark er et varig vern av et konkret område. Verdensarv er ikke et vern, men en status.

Kurt Atle Hansen kommenterte at forvaltning etter plan- og bygningsloven og kommuneplanens arealdel kan være vanskelig i småkommuner. Det er mange ulike interesser, og arealdisponering kan føre til drakamper mellom grunneierne.

- Det er en fordel at kommuneplanen kan rulleres. Dette i motsetning til et nasjonalparkvern. Mener det er galt at kommunene må ha nasjonalpark for å ta vare på naturen, dette må de klare selv.

Lillian Rasmussen svarte at hun er uenig i at kommunene gir fra seg makta ved etablering av nasjonalpark. Det er lokal forvaltning og kommunene vil forvalte nasjonalparken. Med tanke på den pågående debatten om kommunestruktur er det som gjøres nå kjempeviktig. Her har kommunene mulighet til å gjøre valg på fremtida, og sikre naturen mot store tekniske inngrep som eks. turistanlegg i Refsvika eller vindmøller på Hell. Etablering av en nasjonalpark vil gi mange muligheter for reiselivet og at kommunene vil komme styrket ut dersom det etableres nasjonalpark.

Ferdsel:

- Det forventes en stor økning i trafikken fremover. Det er behov for å kanalisere ferdselen for å hindre skader på vegetasjonen, spesielt over våte partier.
- Turismen i området trenger vi, hvorfor skal vi legge begrensninger på denne aktiviteten? Må det søkes om å gjennomføre guide turer, eks. fra Kjerkfjorden til Fredvang? Store grupper går denne turen, skal det være stopp for denne aktiviteten? Dette er grunnlag for næring lokalt.

Lillian Rasmussen svarte at hun ser det som positivt dersom det må søkes om å få gjennomføre guida turer i nasjonalparken. Da har vi mer kontroll på aktiviteten.

Ragnhild Mjaaseth informerte om at det ikke vil være aktuelt å forby organisert ferdsel og guida turer i en nasjonalpark. Dersom en aktivitet vurderes å kunne skade naturmiljøet vil den være søknadspliktig. Det vil kunne gis ett- eller flerårige tillatelser og settes vilkår om spesielle hensyn som må tas. Slik er det lettere å holde oversikt over turoperatører som bruker området.

Verne- og brukerinteresser:

- Knyttet til steder med tidligere bosetting på yttersida er det mange gamle hageplanter. Regnes dette som fremmede arter som skal fjernes?

Ingvild Gabrielsen svarte at en del av de gamle hageplanter vi finner på yttersida har status som fremmede arter på norsk svarteliste. Disse plantene er imidlertid også kulturminner som forteller om bosetningene her ute. Så lenge hageplantene ikke sprer seg ser vi ikke noe behov for å fjerne dem. Viktig å følge med dette slik at det holdes under kontroll. I forbindelse med kartlegging av naturtyper er forekomst av gamle hageplanter registrert.

- Det er satt opp en ny gamme i Hermannsdalen som ikke er nevnt i verneplanen. Modellen av planetene i solsystemet er heller ikke nevnt, flere av planetene ligger innenfor utredningsområdet.

Større tekniske inngrep:

- Bergverksdrift, hva gjør en dersom dette er aktuelt innenfor verneområdet? Verdifulle mineraler er funnet rett utenfor området. Er det kartlagt mineral i Flakstad kommune?
- I Kvalvikskardet er det gjort funn av mineraler for lenge siden, men det var vanskelig å drive.

Lillian Rasmussen kommenterte at dette er et politisk valg. Dersom vi velger nasjonalpark velger vi bort en del andre ting, eks. vindmølleparker og bergverksdrift. Ønsker vi at kinesere skal komme å utvinne mineralene våre?

Stein Iversen svarte at det ikke er kartlagt mineralforekomster i Flakstad.

- Hva med olje, og ilandføring? Kan dette gjøres innenfor en nasjonalpark? Hvis innslagspunkt for tunnel er utenfor?

Kommentar fra Fylkesmannen:

- Ved etablering av nasjonalpark vil det i utgangspunktet være forbudt med bergverksdrift i området. I forbindelse med verneplan for Junkerdal nasjonalpark ble det tidlig i prosessen spilt inn at det var drivverdige forekomster av metall og mineraler innenfor området. Her ble forekomstene vurdert å ha en slik verdi at verneforskriften åpnet for å gi tillatelse til underjordisk drift av mineralforekomster med uttakssted utenfor nasjonalparken. I forbindelse med verneplan for Lofotodden har vi så langt ikke fått innspill på dette temaet. Det er dermed ikke vurdert en lignende åpning for dette i verneforskriften for Lofotodden nasjonalpark.
- Ilandføring av olje vil ikke være aktuelt innenfor en nasjonalpark.
- I tillegg til de spesifiserte unntaksbestemmelsene i verneforskriften er det mulig å gi dispensasjon fra verneforskriften dersom hensynet til særlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning er ikke tilstrekkelig som grunnlag etter denne bestemmelsen. Bruk av denne bestemmelsen er svært sjelden og alltid en sak som må drøftes med overordnet forvaltningsmyndighet.

Avgrensning av området:

- Rundt Selfjorden er det endel spesielle forhold og det bør vurderes en justering av grensen slik at disse kommer innenfor et evt. verneområde.

Kommentar fra Fylkesmannen: Det er i utgangspunktet ikke aktuelt å utvide grensene utover forslaget i høringen. Dersom dette skal gjøres må verneplanen sendes på ny høring.

- Kommentar om at det er bra at grensa er endret slik at vannverkene, grendelagshytta og en del av torvmyrene på Fredvang nå ligger utenfor nasjonalparken.
- Spørsmål om hvor mange % av Moskenesøya som vil bli vernet?

Kommentar fra Fylkesmannen: Moskenesøya er 186 km² stor. Med forslag til avgrensning av området som nå er på høring vil rundt 50 % av øya bli fredet.

- Spørsmål om skytefeltet i Stokkvika og hva som er status for denne saken?

Ingvild Gabrielsen informerte om møte med Forsvarsbygg i november 2013. Vi presenterte da arbeidet med verneplanen og ba om tilbakemelding på fremtidig bruk av feltet som ikke har vært i bruk siden 1960-tallet. Det er i utgangspunktet ikke aktuelt å ha et skytefelt innenfor en nasjonalpark. Vi har ikke fått tilbakemelding fra Forsvarsbygg etter dette møtet.

Forvaltning av en nasjonalpark:

- Det er mange ulemper ved etablering av nasjonalpark. Hva kan vi tilby?

Ingvild Gabrielsen informerte om den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker. Det skal opprettes et nasjonalparkstyre med representanter fra kommunene, samt en representant fra Fylkeskommunen og evt. Sametinget. Det vil ansettes en nasjonalparkforvalter i full stilling som er sekretær for styret. Nasjonalparkstyret vil årlig melde inn behov for midler til tiltak via bestillingsdialogen. Tiltak det kan søkes om midler til er bl.a. informasjonstiltak, steinsetting/klopplegging, skjøtsel, tilrettelegging for beiting m.m. Disse pengene kommer i tillegg til lønnsmidler til nasjonalparkforvalter.

- Spørsmål om en vernestatus kan oppheves?

Lillian Rasmussen informerte om at det er mulig, men svært sjelden. Ved oppheving av vern kjøres samme prosessen som ved fredning av et område. Det skal være sterke nasjonale interesser før et vern oppheves. Blir spennende å se hva som skjer på Gimsøya der det er ønsket om å etablere flyplass i et område som er naturreservat.

- Spørsmål om bevaringsmål og forvaltningsmål.

Ragnhild Mjaaseth svarte at dersom det etableres en nasjonalpark vil forvaltningsmål og bevaringsmål utformes som en del av forvaltningsplanen for området. Forvaltningsmål er overordna mål for forvaltning av nasjonalparken mens bevaringsmål er helt konkrete mål som benyttes i forbindelse med overvåkning av området. I områder med mye terrengslitasje kan det f.eks. være aktuelt med bevaringsmål knyttet til bredden på stien.

Stein Iversen avsluttet med å si at en nasjonalpark vil gi noen begrensninger. Vi må se fordeler ved etablering av nasjonalpark opp mot den friheten vi ønsker å ha.